

Čo sa naozaj deje v Brazílii?

Jose Carlos Sepulveda da Fonseca

18. októbra 2020 ✝ Spoločnosť

Čo sa naozaj deje v Brazílii? Z akého dôvodu také množstvo tlačových orgánov po celom svete vykresľuje tamojšiu situáciu ako chaotickú, v ktorej vládne neporiadok a autoritárstvo?

Koľko je na tom všetkom naozaj pravdy?

Keď Luiz Inácio Lula da Silva prvýkrát zvíťazil v prezidentských voľbách v roku 2002, v Brazílii sa začali odohrávať politické, spoločenské, diplomatické, hospodárske, kultúrne a náboženské udalosti, ktoré majú dodnes vážne dôsledky. Rozsiahla politická marketingová kampaň, pri ktorej došlo aj k zmene vzhľadu a oblečenia kandidáta Robotníckej strany, spôsobila, že Lula prestal byť vnímaný ako robotník a iniciátor a začal byť braný ako skromný syn z chudobnej rodiny, ktorému sa v živote podarilo dosiahnuť úspech, a ktorý chce bojovať proti chudobe. Vďaka priazni a sympatiám médií, intelektuálov a umelcov získal Lula širokú podporu podnikateľskej komunity, ba aj svojho zástupcu si vybral spomedzi podnikateľov. Najkonzistentnejšiu a najhlbšiu podporu mu však poskytli široké kruhy Katolíckej cirkvi, ktoré sa viac či menej angažovali v takzvanej teológii oslobodenia. Pôsobenie duchovenstva manipulujúceho s prirodzeným vplyvom Katolíckej cirkvi na spoločnosť sa ukázalo byť základom volebného víťazstva Luly.

V krajine, v ktorej sa ujal vlády da Silva, vládla atmosféra ľahkovážnosti až optimizmu. V krátkom čase sa však spoza masky predstavujúcej radostnú tvár, začala vynárať zlovestná tvár socializmu. Šéfom štábu (akýsi predseda vlády) bol Jose Dirceu, bývalý ľavicový terorista spájaný s kubánskym komunistickým režimom a významná osobnosť projektu Robotníckej strany. Ten deklaroval plán na celé desaťročia udržať moc, s cieľom dôsledného vstěpovania socializmu v Brazílii.

Jeden z najznámejších teológov oslobodenia a osobitný Lulov poradca Frei Betto sa stal veľkým ideológom a propagátorom vlajkového programu novej vlády s pekným názvom *Zero Hunger*. Vďaka nepravdivým a prehnaným štatistikám o chudobe sužujúcej spoločnosť, sa program stal motorom pre zakladanie revolučných rád v kubánskom štýle po celej krajine. So silnou podporou vlády mohlo tiež rátať *Hnutie bezzemkov* pri svojej trestnej činnosti, ktorú páchalo organizovaním pravidelných vpádov na vidiecke usadlosti s cieľom podkopať úspechy v poľnohospodárstve a chove dobytky – jednej z oblastí, v ktorých je Brazília nespochybniteľným lídrom.

Zahraničná politika sa ostro vychýlila doľava, pričom viac či menej otvorene hlásala antiamerikanizmus, podporovala socializmus 21. storočia Huga Cháveza a intervencie v ďalších juhoamerických krajinách v mene ideologickej ľavicovej „integrácie“. To viedlo dokonca k podpore teroristických skupín, ako napríklad kolumbijskej organizácie FaRc. Nadviazané boli silné väzby s Iránom Mahmúda Ahmadínedžáda a zblíženie s Čínskou komunistickou stranou sa stalo jedným z hlavných záujmov politikov a diplomatov.

V istom momente však vypukol škandál Mensalao. Brazílska spoločnosť sa dozvedela, že „demokratická“ vláda korumpovala poslancov mesačným „vrečkovým“, aby hlasovali za všetky vládne návrhy zákonov.

Zámery Lulu a Robotníckej strany boli zrejme: v starom komunistickom štýle chceli útokom dobyť štát, obsadiť všetky inštitúcie svojimi ľuďmi a chopiť sa moci nad kontrolnými mechanizmami spoločnosti. Využitím priaznivej medzinárodnej hospodárskej situácie i priazne tlače, ktorá – doma i v zahraničí – vyzdvihovala spoločenské a ekonomické úspechy prezidenta-robotníka, Lulova vláda upevňovala svoju moc. Zatiaľ čo v jeho vlastnej krajine prestíž ľavičiara da Silvu bola čoraz nižšia, na medzinárodných fórach bol vysoko uznávaný. Okrem toho mohol vždy rátať so spoluprácou s politickými stranami a s nesmelými a nerozhodnými krokmi opozície.

Odpor voči ľavici

V spoločnosti však začal prevládať odpor voči ľavicovej politike vo všetkých oblastiach: zvyklostí, školstva, hospodárstva, diplomacie i kontroly zo strany štátu. Parafrázujúc slová Plinia Correia de Oliveiru zo slávneho článku publikovaného v denníku *Folha de Sao Paulo* v decembri 1982, ľavica sa dostala k moci a nabrala vietor do svojich plachiet, uspokojujúc „populárne“ požiadavky a znižujúc sociálne rozdiely; dráždila ju kritika zo strany opozície; a nakoniec sa stala prenasledovateľom vo svojej punktičkárskej legislatívnej kazuistike, drobných administratívnych procesoch či vo forme policajného ničenia protivníkov. Nakoniec v Brazílii prevládol pocit frustrácie nad nesplneným snom o programe pokojného a bezstarostného života, po čom sa postupne dostavovala nevôľa a nakoniec zlosť. Ľavica prehrala hru o popularitu.

Po dvoch volebných obdobiach plných škandálov Lula opustil prezidentské kreslo a na svoju pozíciu vymenoval etatistickú byrokratku a bývalú teroristku Dilmu Rousseffovú. Priebeh jej prvého funkčného obdobia bol veľmi nepokojný, zatiaľ čo druhé obdobie začala silne oslabená vážnymi podozreniami o podvádzaní pri voľbách. Aj napriek silnému dosahu na všetky tri štátne orgány, médiá a Cirkev, ľavičiari stratili príťažlivosť a dostali sa do izolácie. Spočiatku sa pokúšali oslovovať mlčiace davy, ale aj tak onedlho utrpeli konečnú a zničujúcu porážku. V stovkách brazílskych miest došlo k masívnym demonštráciám, ktoré sa vyznačovali pokojom a disciplínou i silným antiľavicovým sentimentom a nepriateľstvom voči väčšine politického establišmentu.

Dilma Rousseffová je obžalovaná v rámci protikorupčnej operácie a dochádza k odhaleniu zločineckej organizácie, ktorá pôsobila pod Lulovým vedením od začiatku jeho prezidentovania. Da Silva i mnohí vodcovia Robotníckej strany sú uväznení; odsúdení sú aj vodcovia ďalších strán, ktorí spolupracovali s Lulovou stranou. Do väzenia sa dostali aj prominentní biznismeni, ktorí s ňou mali korupčné záujmy. Vďaka ľavicovému vládnomu projektu sa krajina dostala do hlbkej ekonomickej recesie s miliónmi nezamestnaných, stúpajúcou infláciou a znižujúcim sa HDP. Averzia k ľavicovej agende – politickej, ekonomickej, sociálnej a morálnej – sa istým spôsobom stala univerzálnou vo všetkých vrstvách spoločnosti, najmä medzi príslušníkmi strednej vrstvy, no i medzi najmenej kvalifikovanými osobami.

Po období, v ktorom bola pri moci dočasná vláda, pristúpili v roku 2018 Brazílčania opäť k volebným urnám. Napriek všetkým očakávaniam hlavných prieskumných agentúr je za prezidenta zvolený kandidát s konzervatívnym programom, ktorý sa počas kampane takmer stal obeťou atentátu, Jair Bolsonaro. Aj vo volebných obvodoch, v ktorých tradične víťazila ľavica, dosiahol Jair Bolsonaro pozoruhodné výsledky. Jeho víťazstvo tiež upriamilo pozornosť na fakt, aký ohromný význam v jeho kampani mali sociálne siete. S minimálnymi výdavkami, podobne ako v prípade konkurencie, sa na sociálnych sieťach zrodila spontánna akcia pod heslom *Brazília je moja strana*.

Bolsonaro, proti ktorému urputne bojovali médiá i politický establišment, dokázal v krajine vytvoriť silné volebné hnutie: vďaka jeho podpore boli zvolení kandidáti na guvernéra, senátora, federálneho a štátneho vyslanca (mnohí z nich dovtedy neznámi vo svete politiky). Týmto spôsobom pri volebných urnách Brazília zaznamenala veľkú vlnu konzervatívneho sentimentu, ktorý sa prejavil na masových pouličných demonštráciách pod heslami *Naša vlajka nikdy nebude červená* alebo *Chceme späť našu Brazíliu*.

Ľavicová sabotáž

Pritom ľavica, ktorá bola zbavená moci, začala využívať taktiku neustálej destabilizácie vlády. V tomto jej pomáha veľmi aktívna tlač, redakcie ktorej sú plné ľavičiarov, ako aj inštitúcie, v ktorých stále pôsobia početní predstavitelia vyše desať rokov dominantnej ľavice. V kongrese dochádza k spojeniu síl zameraných na sabotovanie celého prezidentovho programu a hlavným zdrojom právnej a inštitucionálnej nestability v krajine sa stáva Najvyšší federálny súd. Vo voľbách porazené ľavicové strany ho začínajú využívať na presadzovanie právnych riešení blokujúcich realizáciu vládnych projektov. Najvyšší federálny súd okrem toho vydáva rozhodnutia, ktoré si uzurpujú výsady výkonnej moci, čo kritizujú právnici, podľa ktorých je súd nezávislým politickým orgánom. Medzitým začína tajné, protiústavné a nezákonné vyšetrovanie stúpcov prezidenta Bolsonara, ako aj poslancov i osôb prevádzkujúcich známe kanály na YouTube.

Medzinárodná ľavica spojená s brazílskou ľavicou, silne zastúpená v tlačových orgánoch po celom svete, vedie vojnu proti Bolsonarovej vláde, ktorej nedá ani na chvíľu vydýchnuť. Najprv rozšírila informáciu, že Dilma Rousseffová sa stala obeťou štátneho prevratu a že uväznenie Lulu malo politický charakter. Teraz vytvára obraz o Brazílii, ktorá už vraj nie je krajinou, akou bola, v ktorej vládne chaotická a autoritárska vláda porušujúca svetové dohody – vláda, ktorá sa stala vyvrheľom svetovej geopolitiky. Táto kampaň inštitucionálnych a tlačových útokov proti Bolsonarovej vláde sa ešte zintenzívnila po vypuknutí takzvanej čínskej vírusovej pandémie. Vo federálnej krajine, ako je Brazília, guvernéri stojaci v opozícii voči vláde spolitizovali otázku pandémie nafukovaním počtu ľudí, ktorí na túto chorobu zomreli. Činnosť mnohých z nich teraz vyšetruje prokuratúra a federálna polícia z dôvodu sprenevery verejných prostriedkov určených na boj proti tejto chorobe.

Nedávny úvodník parížskeho denníka „Le Monde“ výstižne sumarizuje útoky na brazílsku vládu: mašinéria, ktorá ich generuje, neustále opakuje sériu sloganov bez akýchkoľvek dôkazov, ktoré sa však po čase vo vnímaní ľudí stávajú faktami. Podľa takto vytvorenej verzie udalostí Brazília, ktorej vládne prezident s autoritárskymi zámermi, vraj v súčasnosti prežíva svoje temné chvíle a jej spoločnosť je terorizovaná strachom a príznakom súdnej arbitráže. Krajina sa vraj zmenila na ozajstné absurdné divadlo a totálne v nej absentuje kontrola nad otázkou verejného zdravia. Analýza faktov však túto verziu nepotvrdzuje.

Ekonomike sa darí

Brazílska vláda si napriek všetkým ťažkostiam, z ktorých je obviňovaná, vedie dobre pokiaľ ide o hospodárske oživenie, keďže inflácia klesla z 15 percent v roku 2015 na 3 percentá v roku 2019; HDP sa zvýšil o 0,8 percenta oproti poklesu -3,8 percenta v roku 2015; a riziko krajiny kleslo z 533 bodov v roku 2015 na dnešných 117 bodov. Priame zahraničné investície v Brazílii v roku 2019 vzrástli o 26 percent. Napriek medzinárodnej kríze spôsobenej čínskym vírusom bola Brazília jedinou ekonomikou v skupine G20, ktorá zaznamenala rast vývozu v prvom štvrtroku 2020 v situácii, keď Svetová obchodná organizácia predpovedá na rok 2020 pokles svetového obchodu o 13 až 32 percent.

Stabilita a dôvera sa vracajú do rozsiahleho odvetvia poľnohospodárstva a chovu hospodárskych zvierat – jednej z hybných síl brazílskeho hospodárstva. V značnej miere je to výsledok vládnej politiky, ktorá skoncovala s toleranciou voči útokom revolučnej ľavice na vidiecke statky. V boji proti kriminalite sa zaznamenáva úspech a vzdelávacie iniciatívy začínajú meniť smer verejnej politiky realizovanej ľavicou. Nastal odklon od radikálnej feministickej politiky, rodovej ideológie a rasových konfliktov. Pokiaľ ide o environmentálnu politiku, vláda už nie je podriadená medzinárodným ľavicovým mimovládny organizáciám, ktoré prakticky diktovali verejnú politiku v Brazílii a zaujala jasný postoj v obrane Amazónie proti pokusom o jej internacionalizáciu.

V zahraničnej politike došlo k hlbkej zmene smerovania: Brazília sa zbližila so svojím prirodzeným spojencom, Spojenými štátmi, a obnovila základný cieľ združenia Mercosur (Spoločný trh juhu), keď odstránila jeho charakter ako ideologického bloku vnútený vládou Robotníckej strany spolu s Chávezovou / Madurovou Venezuelou. Krajina je v procese završovania rozsiahlych obchodných rokovaní s Európskou úniou a s Európskym združením voľného obchodu. Brazílčania sú lídrom v skupine Lima, ktorá sa usiluje oslobodiť Venezuelu od komunistickej *narkodiktatúry* pod vedením Nicolasa Madura. Jedným z najdôležitejších prejavov medzinárodnej reintegrácie krajiny je prístupový proces do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, ako aj realizácia misie prilákania zahraničných investícií, najmä v rámci Programu investičného partnerstva. Medzinárodná ľavica nemôže Brazílii odpustiť, že úspešne vykĺzla z pazúrov červeného establišmentu.

Možnosť vstupu Brazílie do skupiny štátov G7, o ktorej prezidenti Bolsonaro a Trump diskutovali niekoľko dní, vyvracia predstavu o Brazílii ako medzinárodnom párioovi. Krajina, ktorú vláda USA označila za hlavného spojenca mimo NATO, podpísala historickú dohodu, ktorá integruje obranný priemysel krajiny do programu financovania a výskumu Pentagónu.

Vírus klamstva

Najviac skreslený je azda mediálny obraz postoja Jaira Bolsonaro a jeho vlády k situácii spôsobenej Covidom-19. Prezident sa od začiatku usiloval zabrániť šíreniu paniky a hystérie medzi obyvateľstvom. Pritom však jeho vláda tesne pred karnevalom a pri malom počte nakazených osôb v krajine nariadila výnimočný stav a vydala varovanie pred nebezpečenstvom, ktoré so sebou prinášajú karnevalové oslavy. Opoziční guvernéri, najmä vo veľkých mestách ako je Rio de Janeiro a Sao Paulo, vo svojich televíznych vystúpeniach popierali nebezpečenstvo a podporili rozsiahlu účasť na karnevale, ktorého sa tradične zúčastňuje aj veľký počet cudzincov.

Je príznačné, že tí istí guvernéri teraz obviňujú prezidenta z popierania nebezpečenstva. Bolsonarova vláda taktiež žiadala Svetovú zdravotnícku organizáciu, aby čo najskôr vyhlásila pandémiu, ktorá by krajinám umožnila zaviesť hraničné kontroly. Tá však pod vedením marxistu Tedrosa Adhanoma Ghebreyesusa žiadosť brazílskej vlády zamietla.

Od začiatku epidémie sa brazílsky prezident zasadzuje za použitie hydroxychlorochínu ako lieku na prevenciu hospitalizácií a úmrtí. V dôsledku toho sa rozpútala mediálna vojna, v ktorej opozícia šíri vo verejnosti strach z používania tejto látky kvôli jej možným vedľajším účinkom. Vďaka rozšírenému používaniu hydroxychlorochínu v súkromných lekárskech protokoloch a nakoniec aj v službe verejného zdravotníctva je Brazília na druhom mieste v počte vyliečených pacientov a jednou z krajín s najnižšou

úmrtnosťou na milión obyvateľov.

Prebudenie normálnosti?

Na konci tohto náčrtu stojí za to položiť niekoľko otázok. Aký je dôvod takéhoto skresľovania toho, čo sa v skutočnosti deje v Brazílii? Ide iba o útok na konzervatívne orientovanú vládu?

Zdá sa, že nesúhlas a hnev ľavice majú inú príčinu. Je to silná mobilizácia v prospech konzervatívnych hodnôt v brazílskej spoločnosti, čo znamená, že aj od vlády Jaira Bolsonaro sa očakáva, že bude zaujímať pevnejšie postoje. Táto mobilizácia, ktorá naďalej prebieha od volieb v roku 2018, je zreteľne viditeľná na sociálnych sieťach a na mnohých masových pouličných demonštráciách, ktoré počas takmer osemnástich mesiacov vládnutia vyniesli Brazílčanov do ulíc s cieľom podporiť prezidenta a protestovať proti sabotovaniu vlády a konzervatívnej politickej agendy krajiny. Ďalším dôvodom na znepokojenie je aj veľká mobilizácia mládeže.

Brazília, ktorá úspešne vykĺzla z pazúrov ľavice, ktorá ju dlho držala v zovretí, je dnes pre mnohých pozorovateľov záhadou. Možno preto propagandistickým mašinériám nezostáva nič iné, než pokúšať sa dekonštruovať jej obraz a vytvárať pokrytecké a skreslené verzie skutočnosti.

Jose Carlos Sepulveda da Fonseca je portugalský politológ, ktorý žije už štyridsať rokov v Brazílii.

© Všetky práva vyhradené. Článok bol prebraný z partnerského webu PCH24.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/co-sa-naozaj-deje-v-brazilii/>